N°. 11. A°. 1839.

WOENSDAG, den 6den FEBRUARIJ.

Nieuwe Surinaamsche Courant.

PARAMARIBO.

Gouvernements Secretarij.

PARAMARIBO, *den 4 Februarij 1839.*

Namens den Gouverneur Generaal *ad interim*, der Nederlandsche West Indische Bezittingen, wordt bij deze bekend gemaakt, dat *de Zetting van het BROOD* bepaald is, als volgt:

Dat een BROOD van *acht* Centen, moet wegen 5 Oncen en 1 Lood, — en

Dat van *vier* Centen, 2 Oncen en 1½ Lood.

Wordende alzoo alle Broodbakkers gelast, zich daarna te gedragen.

De Gouvernements Secretaris
G. S. DE VEER.

Militair Bureau.

Den 2 Februarij 1839.

Door den Heer Gouverneur Generaal *ad interim*, is bij Gouvernements-Order van heden, N°. 34 | 4, aan den Heer EGBERTUS JOHANNIS VAN WIJHE, op deszelfs verzoek, EERVOL ontslag verleend uit zijne betrekking van *Eersten Luitenant* bij de Schutterij van *Paramaribo* en *Adjudant van den Gouverneur Generaal.*

De Kapitein Adjudant,
R. H. ESSER.

Militair Bureau.

Den 2 Februarij 1839.

Door den Heer Gouverneur Generaal *ad interim*, is bij Gouvernements-Order van heden, No. 35 | 5, bij de Schutterij van *Paramaribo*, benoemd en aangesteld:

Tot *KAPITEIN*, de 1ste LUITENANT, JOHANNIS CORNELIS DE CORDUA FREUDENBERG.

Tot *EERSTE LUITENANT*, de 2de LUITENANT, HENDRIK MAURITS WOLFF DE FRIDERICI. — En

Tot *TWEEDE LUITENANT*, de Adjudant ONDER-OFFICIER BAREND LUGARD.

De Kapitein Adjudant,
R. H. ESSER.

Zitting der Criminele Regtbank in HOLLAND.

Van den 10den December 1838.

Voorzitter de Heer Mr. PROVÓ KLUIT.

Op de bank der beschuldigden bevindt zich Laurens van der Tak, een man van 31 jaren, van eene jeugdige, krachtige gestalte, en een vrij gunstig voorkomen. Intusschen levert zijne geschiedenis op nieuw een treffend bewijs op der waarheid van het oude gezegde, dat het uiterlijk bedriegelijk is. Voor het eerst werd hij op zijn dertiende jaar ter zake van diefstal voor de Correctionnele Regtbank te Rotterdam, zijne geboorteplaats, teregt gesteld, en vervolgens is hij herhaaldelijk tot acht malen toe, wegens dezelfde misdaad, veroordeeld geworden en daaronder twee keeren ter zake van gekwalificeerde diefstallen.

Laatstelijk bevond hij zich als gevangene in het huis van correctie te Hoorn, alwaar sedert October 1836 de Luitenant-Kolonel Willem Duppe den post van Commandant waarnam. Op 21 Augustus ll. des middags ten drie ure liet deze vier gevangenen en daaronder Laurens van der Tak voor zich ontbieden, om hen te onderhouden wegens het *crimen nefandum*, waarvan zij werden verdacht gehouden. De kommandant sprak elk dezer gevangenen afzonderlijk aan en zich ten slotte tot deze beschuldigde wendende, verweet deze hem dit zijn afschuwelijk misdrijf, waarop de besch. een mes trok dat hij in zijnen zak had, en daarmede den kommandant eene wonde in den onderbuik toebragt, die zoo geweldig was, dat de ingewanden er dadelijk door heenen naar buiten drongen. Verscheidene gevangenbewaarders, die bij het voorval tegenwoordig waren geweest, sprongen nu op den besch. toe; men ontwrong hem het mes en verzekerde zich van zijnen persoon.

Zeer kort na de verwonding, werd den kommandant de vereischte heel- en geneeskundige hulp toegebragt, doch te vergeefs, hij bezweek op den 24 Augustus.

Zijn lijk werd nog op denzelfden dag door de daartoe benoemde deskundigen geschouwd, die daarvan op 30 Augustus een rapport hebben ingeleverd, waaruit hoofdzakelijk blijkt, dat zich aan de linkerzijde van den buik eene gestokene en gesneden wonde bevond van acht Ned. duimen, en dat die wonde, hoezeer niet tot de volstrekt doodelijke behoorende, evenwel in deze door het bijkomend versterf, den dood van den lijder heeft veroorzaakt.

De besch. heeft zoowel in de instructie als in het onderzoek voor de regtbank het hem ten laste gelegde feit erkend, doch beweerd, dat hij zijn mes eerst had gebruikt nadat de kommandant hem het stilzwijgen had opgelegd, toen hij zich wilde verdedigen, en nadat dezelve kommandant hem op zijn zeggen: *ben ik het, dan ben jij het ook*, eenen schop had toegebragt. — Dit voorgeven van den beschuldigden werd echter zoowel door alle bewaarders, als door den Heer adjunct-kommandant, die mede bij het voorval tegenwoordig was geweest, gelogenstraft.

Dien ten gevolge werd Laurens van der Tak bij het resumé der acte beschuldigd: »van op 21 Aug. 1838 te Hoorn aan Willem »Duppe, kommandant in het Huis van »Correctie aldaar, gedurende de uitoefe»ning zijner functien, moedwillig met een »mes eenen steek in den buik te hebben »toegebragt, waarvan de dood van ge»melden kommandant op den 24sten Au»gustus 1838 het gevolg is geweest, en »alzoo van moedwillige verwonding van »een bedienend beambte in de uitoefening »zijner functien, welke den dood van den»zelven binnen veertig dagen ten gevolge »heeft gehad en zulks na reeds ter zake »van misdaad veroordeeld te zijn geweest."

De Heer Officier van Justitie bij de Criminele Regtbank, Mr. J. J. Uytwerf Sterling, hing bij de adstructie van zijn requisitoir, een tafereel op van het vroeger levensgedrag van den besch., die gelijk wij hebben aangemerkt, reeds acht veroordeelingen had ondergaan; gaf vervolgens een kort overzigt van de eervolle carrière van den ter nedergeslagenen kommandant, die zich van eenvoudig Jager tot den rang van Luitenant Kolonel had verheven, en ook het militaire ridderkruis had verworven; merkte verder op, dat de feiten, in de acte omschreven, waren bewezen, en bepaaldelijk dat de schop van den kommandant, waarmede de beschuldigde zijne gruweldaad wilde verschoonen, een bloot verzinsel was, gaf wijders te kennen, dat die feiten, wat de qualificatie betreft, vielen in de termen van Art. 230, 231, 233 in verband met Art. 228 van het Code Penal en requireerde dat de besch. zou worden schuldig verklaard aan de feiten en de misdaad, hem bij het resumé der acte van beschuldiging ten laste gelegd en veroordeeld tot de straffe des doods, uit te voeren op een der wijzen bij Art. 5 van het besluit van 11 December 1813 omschreven.

De Heer Mr. J. W. van der Meer de Wijs, verdediger van den besch., merkte omtrent het feitelijke der zaak voornamelijk aan, dat er niet alleen geen bewijs, maar zelfs geene bepaalde verdenking van het plegen van *crimen nefandum* tegen den besch. bestond, hetgeen bij de beoordeeling van de feiten vooral behoort in aanmerking genomen te worden.

Wat de regtskundige beschouwing betreft, betoogde de vredediger 1°. dat er hier provocatie bestond en alzoo Art. 321 van het Code Penal toepasselijk was; dat immers volgens dat artikel de provocatie kon geschieden door *coups* of door *violences graves*; dat onder *violences graves* zeer zeker iets anders moest verstaan worden dan door *coups*, daar anders de wetgever niet beide deze uitdrukkingen zou hebben gebezigd; dat uit dien hoofde *violences graves* ook moeten beteekenen mondelijke beleedigingen, en dat voorzeker geene beleediging zwaarder kan zijn, dan die welke men den beschuldigde had aangedaan, daar men hem van de allerschandelijkste misdaad regtstreeks had beschuldigd; dat uit dien hoofde de drift, waarin hij door die aantijging was geraakt, zeer verschoonbaar was; dat wel eenige Franschen schrijvers van oordeel waren, dat de bepaling van Art. 321 niet toepasselijk was op misdaden tegen openbare beambten gepleegd, doch dat die uitlegging in strijd was met de algemeene bewoordingen van Art. 321, hetwelk geen onderscheid maakte tusschen verwondingen, enz. aan ambtenaren en aan bijzondere personen toegebragt.

2°. Beweerde de Verdediger, dat de aard der verwonding aanleiding kon geven tot verzachting der straf, dat toch volgens het schouwrapport de wond niet volstrekt maar bij toeval doodelijk was geweest dat de dood wel een gevolg kon geweest zijn van hetgeen na de verwonding was geschied, dat er een geruime tijd (omstreeks een uur) tusschen de verwonding en de eerst aangebragte hulp was verstreken; dat inmiddels de gewonde lang in eene staande houding was gebleven, en dat de werking der lucht op de intusschen niet op hunne plaats terug gebragte ingewanden veel tot de ontsteking kon bijgebragt hebben, die als de onmiddelijke oorzaak van den dood moest worden beschouwd, enz.

De Heer Officier van Justitie heeft hierop hoofdzakelijk geantwoord, dat Art. 321 in deze niet toepasselijk kon zijn, omdat er en *in facto* en *in jure* aan geene provocatie kon gedacht worden; dat het toebrengen van den schop onbewezen was, en dat de verdediger, op dit punt in strijd met den beschuldigde, zich daarop niet had beroepen; dat de besch. niet kon beschouwd worden als door het gedrag van den kommandant te zijn geprovoceerd, dat hij niet onverwachts de tegen hem ingebragte beschuldiging hoorde; dat hij in zijn eerste verhoor had erkend te hebben geweten, waarover hij door den komman-

dant zou worden onderhouden dat van der Tak in zijne positie zich door de woorden van den kommandant niet zoo bijzonder kon beleedigd achten; dat wat de juridieke beschouwing van de provocatie aangaat, men in het oog moest houden, dat de kommandant in zijne betrekking bevoegd en verpligt was den beschuldigde over het feit te onderhouden en dat de vorm waarin hij dit deed, aan zijne inzigten moest worden overgelaten; dat er in regten geene porvocatie mogelijk was, tenzij hij die provoceert in *re illicita* verkeerde, hetgeen volgens het zoo even aangemerkte hier het geval niet was; dat de provocatie volgens Merlin *in voce was l'action d'exciter quelqu'un à faire quelque chose*, maar dat er hier geenerlei eigenlijk verband bestond tusschen den uitroep van den kommandant en den daarop gevolgden moord; dat niemand ambtenaar zou willen zijn, indien men hem wegens een min of meer onvoorzigtig woord, bijna straffeloos zou mogen aanranden; dat overigens alleen feitelijke gewelddadigheden als provocatie konden beschouwd worden, zoo als dit door den *orateur du gouvernement* bij het voordragen der motifs is gezegd, dat Art. 321 alleen toepasselijk is op misdaden tegen bijzondere personen begaan, omdat het gevonden wordt in den tweeden titel van het derde boek van het Code Penal, waarin over die misdaden wordt gehandeld, terwijl in den eersten titel van dat boek, handelende over de misdaden *contre la chose publique* geene zoodanige bepaling wordt aangetroffen. De Heer Sterling beriep zich hierbij op Carnot op art 228 en 231 en op een arrest van het hof van cassatie van 13 Maart 1837 bij Sirey.

Omtrent het laatste punt van verdediging zeide de Heer officier nog kortelijk dat de geheele onderscheiding van volstrekt doodelijke en bij toeval doodelijke, wonden in ons regt niet bekend was; dat de genees- en heelkundige hulp in deze al zeer spoedig was aangebragt; dat ook in het schouwrapport de wonde als de oorzaak van den dood werd opgegeven, en dat naar de gezonde beginselen van regten alle middelijke en onmiddelijke gevolgen eener daad moesten komen voor rekening van den dader.

De Heer van der Meer de Wys refereerde zich omtrent de provocatie en de niet doodelijkheid der wonde aan de in zijnen vorigen termijn aangevoerde gronden, en merkte nog alleen aan, dat men hem ten onregte het verwijt had gedaan, dat hij op een feitelijk punt in strijd was geweest met den besch., terwijl toch juist de omstandigheid, dat hij de onbewezen allegatien van den besch. ter zijde stelde, de regtbank moest overtuigen, dat hij zijne verdediging alleen op de waarheid wilde gronden.

De regtbank heeft heden (11 December) in deze uitspraak gedaan; zij heeft Laurens van der Tak *schuldig* verklaard aan de hem ten laste gelegde misdaad en veroordeeld tot de straffe des *Doods*, uit te voeren aan de galg op een schavot binnen de stad Hoorn.

De Voorzitter sprak hierna de veroordeelde aan en vermaande hem tot onderwerping, berouw en boetedoening.

Geboorte en Sterfgevallen.

BURGERLIJKE STAND.

Van den 1sten tot en met den 31sten Januarij 1839, zijn ingeschreven, als:

BEVALLEN: Sally Polak; Echtgenoot van Ellis Lyons, *zoon.* — Geertruida Wilhelmina Josina Yvel, *dochter.* — Anna Freiss, Echtg. van Johannis Abrahamsz., *dochter.* — Albertina van den Berg, *dochter.* — Hendrika Magdalena Brunswijk, *zoon.* — Charlotte Maria Hendrika Kamphuis, Echtg. van Simon Henrich Bick, *zoon.* — Graria del Castilho, Echtgenoot van Salomon Meijer Bromet, *zoon.* — Merian Isaak Jacob de Meza, *dochter.* — Maria Susanna Gelagh, *dochter.* — Antoinetta Elisabeth Maria Wagner, Echtgenoot van Cornelis Gheerlings, *dochter.* — Margaretha Cadzand, *dochter.* — Mietje van Middelhoff, *zoon.* — Leentje Tulp, *zoon.* — Agnes Marion Hyslop, Echtgenoot van William Gordon, *dochter.* — Nancij van Jacot van Im Thurn, *zoon.* — Rebecca Petronella van Pardo, *dochter.* — Anna Henrietta Abendanon, Echtg. van Isaak Salomon de Vries, *zoon.* — Mietje Antje Heilbron, *dochter.* — Jacoba Johanna Comvalius, *zoon.* — Charlotte Louisa Schmidtmer, Echtgenoot van Samuel Johannis Gerrit Visser, *zoon.* — Margaretha Bossoeld, *dochter.* — Jeannette Antoinette Frouin, *dochter.* — Johanna Theodora Middelhoff, *dochter.* — Sally Marie Gomperts, *zoon.* — Margaretha Kramer, *dochter.*

LEVENLOOS GEBOREN: het kind van het Mannelijkgeslacht van Rachel Cohen Lobato en David Vieira. — het kind van het Mannelijkgeslacht van Aspasia Susanna Pottendorff. — het Kind van het Vrouwelijkgeslacht van Wilhelmina Francina van Beaudsin. — het Kind van het Vrouwelijkgeslacht van Anna Philippa v. Bernard.

OVERLEDEN: Judith Arrias, Wed. Aron Jededja da Costa, oud 66 jaren. — Judith Bo. de Mesquita, oud 48 jaren. — R. W. Buttler, (Milit. Hosp.) oud . . jaren. — Semire van van Koperen, oud 80 jaren. — Jacques François, zoon van Elisabeth Albertina Roepel, oud 3 m. Abraham Mozes, zoon van Mozes Abarham Jessurun en Merian Sarucco, oud 2 maanden. — Adriana Wilhelmina Georgtina, dochter van Albertina van van den Berg, oud 18 dagen. — Rudolph Pierre Cordova, oud 39 jaren. — Asser Samuels, zoon van Samuel Alexander Samuels en Anna Joseph Elkan Levy, oud 3 maanden en 24 d. — Maria Henriette van Roux, oud 89 jaren. — Jansie Valois, oud 85 jaren. — Joseph Andries, zoon van Josina Geertruida Monsanto, oud 3 m. Willem Christoffel Ossé, oud 45 jaren. — Jean Pedro, zoon van Mietje Catharina de Vries, oud 4 maanden. — Cateau, dochter van Joseph Heidemans en Dientje Mozes Coster, oud 9 m. — Eduard Ludolph, zoon van Christina Charlotte Bredenbach, oud 8 maanden. — Martha Elisabeth Fort, oud 33 jaren. — David Abraham, zoon van Abraham Benjamin de Vries en Rachel Jacob de Vries, oud 6 maanden. — Johanna Wilhelmina, dochter van Johanna Beeldsnijder, oud 3 m. — Jacques Thonon, oud 32 jaren. — Onverwacht van Hazard, (gep. Guide), oud na gissing 70 jaren. — François Lodewijk Mersso, oud 31 j.

ADVERTENTIËN.

(626) De Exploicteur bij het Geregtshof te *Suriname*, *belast met de vervolging der nalatige belastingschuldigen*, zal op Vrijdag den 8sten Februarij 1839, des voormiddags om *negen* ure, ten overstaan van Heeren Gecommitteerde Raden, uit gemeld Geregtshof, publiek bij Executie verkoopen:

De Slaven *Marie* en *Susanna*; aankomende de Wed. S. M. SAMSON geboren SOESMAN.

De Slaaf *Winst*; aankomende den Boedel DAVID van JUDA.

De Slaven *Martha* en *Albertus*; aankomende ELISABETH van BASSANO.

De Slaven *l'Esperance*, *Jacobus* en *Dorinda*; aankomende ELISABETH LOUISA WALBACH.

De Slavin *Simiere*; aankomende ESTHER ABARBANEL.

De Slaven *Clarinda* en *Constantie*; aankomende AFFIE van FAVEREIJ.

De Slaven *Roxana*, *Tina*, *Floortje*, *Antonia* en *Jacobus*; bekend staande op den naam van HENDRINA van LINCK.

De Slaaf *Welkom*; bekend staande op den naam van PIETER SAMUEL BOSCH.

Paramaribo, *den 4 Februarij 1839.*

R. GOLLENSTEDE,
Exploicteur.

Degenhard & Kramer

(6497) Hebben per Kapt. J. ANDRESEN ontvangen:

Diverse VERSCHE *PROVISIEN*, als: Extra best Zoutvleesch; Rook en Pekelspek; Sprengvleesch; Ossenrollades, Westphaalsche Hammen; Patervleesch; gerookte Ossentongen en Ossenhaasjes; Rolpens; gezouten Tongen; Saucijsjes; Worst; Lengvisch; Anchovisch; extra ROODE-WIJN in heele en halve oxhoofden en in kisten; extra WITTE WIJN in kistjes; Genever; Conjac; Seltzerwater en meer andere *GOEDEREN.*

Paramaribo, *den 30 Januarij 1839.*

(6474) ☞ *KALK en CEMENT*, *DAKLEIJEN* met derzelver *COMPOSITIE SPIJKERS*, en *COGNAC* in ¼ Pijpen zijn te bekomen bij

DUBUS & FUCHS.

(6498) Aangebragt per Kapitein J. ANDRESEN en te bekomen bij

M. MEIJERS:

Extra fijne fraai vergulde Fransche Thee- en Koffij Servisen, verg. Kopjes en Schotels met Devisen, GLAS- en AARDEWERK.

Fijne Dames- en Kinderen gladde en gewerkte Kousen, Mans Sokken, wit en gecouleurd Kamerdoek, Schots Batist en effen Neteldoek, wit geruit en gestreept Organdi, zwart Merinos en Drap, gecouleurde katoenen Doeken, diverse *DAMES-MODEWAREN* en diverse Goederen meer.

(6499) ☞ Aangebragt per het Schip *Mercurius*, en te bekomen in het *PAKHUIS* van Kapitein

C. WESSELS,

over den WelEdelen Heer G. C. HAMPE:

Nieuwe BOTER, Hammen, Zoetemelksche-, Leidsche- en Edammer Kazen, Zoutvleesch, Pekel en Rookspek in ¼, ½ en heele tonnen, Rolpens, Worst en Saucijsjes, gezouten Tongen, gerookte Worst, Patent- en Lijn Olie, Witlood, Genever, groene Erwten en Gort, Broodsuiker, Aardappelen, Pik, Teer en Breeuwwerk, beste SUIKERVATEN HOEPELS, Negerpijpen, VISSCHERSGAREN, Rhijn- en Madera Wijn, Seltserwater, Spijkers in soorten, Flesschenkurken, KANARIE VOGELS en veel meer andere *GOEDEREN*, voor *civiele prijzen.*

LIONARONS & C°.

Bieden te Koop aan:

(6496) Boter, Z. M. en Komijne Kazen, Hammen, Saucijsjes, Worst, manden Ajuin, dito Aardappelen, Broodsuiker, pullen Wijn-Azijn, Engelsche Porter en bemande potten BRISTOLSCHE *SUIKERKALK.*

Alsmede hooge- en lage Mans Schoenen.

Paramaribo, *den 31 Januarij 1839.*

(6500) Kapitein J. H. BODEMAN voerende het Schip *Wilhelmina Frederika*, verzoekt een ieder, die van hem of zijn onderhebbende Bodem iets te vorderen heeft, vóór DONDERDAG middag 12 uur daarvan opgaven te doen bij de Heeren DEGENHARD & KRAMER, om bij accoord bevinding dadelijk betaling te erlangen: — zullende na dien tijd geene pertentiën meer aangenomen worden.

(6502) Mevrouw de Wed. HOEMANN vertrekt.

(6501) H. J. BRAAM en de Minderj. H. L. BRAAM vertrekken.

Neder - District NICKERIE, *den 22 Januarij 1839.*

Scheepstijdingen.

BINNENGEKOMEN.

Den 1sten dezer, het Schip *Mercurius*, Kapt C. Wessels, hebbende 41 dagen reis.

Idem, het Schip *Maria*, Kapt. J. D. Bos, hebbende 45 dagen reis.

Den 4den, het Schip *Hendrika*, Kapt. H. K. Sietsma, hebbende 50 dagen reis. — Allen van Amsterdam.

Idem, de Nd. Am. Brik *St. Helena*, Kapt. A. Sayward, van Boston, hebbende 26 dagen reis; Passagiers de Heeren John Jacobus en John Harby.

Idem, de Engelsche Schoener *Pembroke*, Kapt. J. Blagrove, van Demerary; hebbende 3 dagen reis.

UITGEKLAARD.

Den 2den dezer, het Schip *Susanna Maria*, Kapt. J. F. Spiegelberg; lading: 357 vaten Suiker, 32 balen schoone Katoen en 8 dito Cacao.

Idem, het Schip *Sophia Cecilia*, Kapt. J. C Radeloff; lading: 409 vaten Suiker, 38 balen schoone-, 7 dito vuile Katoen en 1745 ponden oud Koper. — Beide naar Amsterdam.

Den 4den, het Schip *Wilhelmina Frederika*, Kapt. J. H. Bodeman, visa Nickerie naar Amsterdam.

Den 5den, het Schip *Paramaribo*, Kapt. J. C. Töpper, naar Amsterdam; lading: 357 vaten Suiker 32 balen schoone Katoen en 8 dito Cacao.

Te Paramaribo, ter Boekdrukkerij van BOON & C°.